

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Личковська М. Р.,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Шаботіна Д. І.,

студентка III курсу факультету іноземних мов
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

КОРОНОВІРУСНА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ – НОВИЙ ВИКЛИК ДЛЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ

На початку XXI ст. світ увійшов у період комплексних трансформацій основою яких стає діджиталізація. Між тим до 2016 року Україна була єдиною в Європі країною без власного «цифрового» бачення. Лише у 2016 році в Україні було розроблено тільки проект «Цифрової адженди України – 2020», де передбачено стратегічне завдання – усунути технологічний розрив між Україною та розвинутими країнами [1]. І тільки у 2018 році схвалено урядову Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки й затверджений план заходів щодо її реалізації. Виконання цього плану, на думку розробників, створить умови для здійснення так званого цифрового стрибка та переходу на більш високий технологічний рівень розвитку [2]. Президент Володимир Зеленській також обіцяв швидкий та якісний Інтернет для всіх жителів країни та

сприяння розвитку цифрової грамотності населення. Можливо, ще зарано оцінювати, чи виконав президент свої обіцянки, але питання діджиталізації зараз, як ніколи, на часі. Україна пішла на карантин [3]. Разом з тим, це не означає зупинення освітніх процесів. Міністерство освіти і науки видало наказ «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» № 406 від 16 березня 2020 року, який зокрема зобов'язує керівників закладів освіти забезпечити: виконання освітніх програм, зокрема через організацію дистанційного навчання та у виняткових випадках ущільнення графіку освітнього процесу; виконання працівниками закладів освіти іншої роботи (організаційно-педагогічної, методичної, наукової тощо); запровадження гнучкого (дистанційного) режиму роботи працівників відповідно до Методичних рекомендацій щодо встановлення гнучкого режиму робочого часу [4]. Карантин у закладах освіти і потреба миттєво перейти на дистанційне навчання – це насправді серйозний виклик для української системи освіти.

Коронавірус прискорив діджиталізацію у всіх навчальних закладах, але до цього були готові не всі заклади, проте в умовах карантину потроху пристосовуються до дистанційного навчання. Українські викладачі знаходять різні рішення в умовах карантину: від домашніх завдань у вайбері до онлайн-уроків у Zoom. Платформ та сайтів для організації навчального процесу безліч. На сайті Міністерства освіти та Комітету цифрової трансформації опублікований список ресурсів для різних потреб. Однак ні чинне законодавство, ні рекомендації МОН не дають чітких вказівок, як саме організувати навчальний процес удома. А Положення про дистанційне навчання не оновлювались ще з 2013 року, хоча з часу його ухвалення система значно змінилася. Крім того документ створювали для регуляції дистанційної освіти як індивідуального підходу, а не форми навчання в усіх закладах.

Тому, на думку освітнього омбудсмену Сергія Горбачова те, як відбувається дистанційне навчання, – це виключно питання автономії закладу освіти.

І в школах, і в університетах виникають труднощі з переходом на дистанційну освіту.

Не всі навчальні заклади мають платформу для дистанційної освіти, навіть ті, що досить широко використовують різні форми змішаної системи навчання, бо ці форми здебільше є нечастою ініціативою окремих викладачів та стосуються лише окремих тем курсів або окремих навчальних дисциплін, а не виконання освітніх програм у цілому.

Навіть якщо навчальний заклад створив платформу для дистанційного навчання, куди можуть заходити здобувачі і щодня знаходити для своєї групи (в якій навчається здобувач) та предмету завдання від викладача, презентації, картки, таблиці, інші наочні матеріали – це все викладач має розробити або знайти та завантажити на платформу, аби здобувачі розуміли, як правильно виконувати те чи інше завдання. Це потрібно робити постійно. Як постійно потрібно й перевіряти завдання, які здобувачі вже зробили, та виставляти бали.

Таким чином, викладачі повинні адоптувати програми з офлайну в онлайн, чого багато хто з педагогів не вмів, ще й мотивувати здобувачів і йти за навчальним планом. Тому викладачам потрібно терміново переробляти навчальні та методичні матеріали по-новому, залишати там лише найголовніше, підбирати лише ті завдання, які здобувачі можуть виконати самостійно, без присутності і допомоги викладача.

Здобувачі, зі свого боку, отримуватимуть величезний масив інформації та завдань за всіма навчальними дисциплінами, які складно систематизувати.

Та більше, окрім складнощів, які доводиться пройти у роботі з платформою (як здобувачам, так і самим викладачам), викладачі

змушені складати обов'язковий звіт за кожен робочий день. Якщо раніше викладачі відпрацьовували обов'язкове навчальне навантаження та мали час на методичну, наукову й організаційну роботу, то сьогодні вони мають цілий день провести біля монітора і вже ближче до вечора прописати у звіті усю зроблену роботу за день. Здавалось би, дистанційне навчання, але ж ні, насправді стало набагато складніше.

Карантин та вимушена необхідність залишатися вдома породжують специфічні проблеми і для викладачів, і для здобувачів. Перелічимо лиш деякі проблеми дистанційного навчання.

- Технічне забезпечення. Не у всіх є особисті комп'ютери та планшети. А через смартфони виконувати систематично домашні завдання не зручно. Якщо в родині є комп'ютер, то зазвичай його використовують всі члени родини, вистроюється свого роду черга, чи батькам працювати, чи дітям вчитися. І навіть таке можливе лише у випадку, якщо є доступ до Інтернету.

- Низька якість інтернет-зв'язку. Дуже часто сайти і відео-уроки не завантажуються.

- Різноманітність інтернет-ресурсів. Наразі кожен викладач може вільно обирати інструменти для дистанційного навчання. Але хотілось би єдності, бо технічно забезпечити доступ до всіх ресурсів не завжди вдається.

- Об'єми та строки здачі домашніх завдань. Потрібно розуміти, що враховуючи можливості здобувачів та викладачів, навчання не може тривати 24/7. Навіть в умовах гнучкого режиму робочого часу, тривалість робочого часу не може перевищувати 12 годин на добу [5]. І то як виняток, а не постійний графік роботи, тому що існує трудове законодавство та санітарні норми, які чітко прописують скільки людина може знаходитись біля екрану монітору.

І це далеко не повний перелік проблем.

Враховуючи всі вищезазначені проблеми, варто аби МОН не тільки обмежився вказівкою «забезпечити» але й пояснив як це зробити. І насамперед, як здійснювати планування навантаження (бо фактичне та заплановане дуже різняться), як розробляти розклад занять у режимі дистанційного навчання, як скоординувати діяльність викладачів і здобувачів в межах цього розкладу, скільки годин у режимі он-лайн можна працювати на добу та багато іншого.

Таким чином, сучасний світ регулярно підкидає нам нові виклики, тож дедалі актуальнішою стає навичка вміти швидко пристосовуватися до змін і бути гнучким. Для сфери освіти це питання особливо актуальне. Але кожна проблема – це нові можливості й гарний привід, щоб нарешті почати робити те, що давно потрібно було зробити. Для молоді – навчитися вчитися самостійно. Для викладачів – використовувати технології дистанційного і змішаного навчання.

Література:

1. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020) Концептуальні засади (версія 1.0) Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. Київ : ГС «Хай-тек офіс Україна», 2016. 90 с. URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee-3c3922.pdf> (дата звернення: 19.03.2020).
2. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> (дата звернення: 19.03.2020).
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої корона вірусом SARS-CoV-2»

від 11 березня 2020 р. № 211 зі змінами. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP200211.html

4. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» № 406 від 16 березня 2020 року, URL: https://rada.kpi.ua/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20%D0%9C%D0%9E%D0%9D_406.pdf (дата звернення: 20.03.2020).
5. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо встановлення гнучкого режиму робочого часу» від 4 жовтня 2006 р. № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0359203-06> (дата звернення: 20.03.2020).